

(Túl?) szép a menyasszony...

AZ 1840-AS ÉVEKTŐL KÉSZÜLNEK A DIVATOS ÉS KERESETT IRÁNYZATOKNAK MEGFELELŐ ESKÜVŐI FÉNYKÉPEK; A MEGRENDELŐK, A CSALÁDTAGOK ÉS A FÉNYKÉPÉSZEK NEM KIS ÖRÖMÉRE.

Előzmények

A Magyar Nemzeti Múzeum – hosszas előkészítés után – 2023 decemberében nyitja meg időszaki kiállítását, amely a magyar menyasszonyi viseleteket, ruhákat és a hozzájuk kapcsolódó témákat, például a képi ábrázolás történetét mutatja be, az elmúlt 500 évben. A tárlat főkurátora Dr. Simonovics Ildikó.

Tizenkét éven keresztül dolgoztam ebben a műfajban a Fővárosi Fotó Vállalat fotóriportereként.¹ Fotótörténészként is hozzá tudok szólni az esküvői fényképezés témaköréhez, így remélem, a cikk alapján az olvasók már a kiállítás megnyitása előtt ráhangolódhatnak a menyasszonyok előnyös megjelenítésére. De mire is szokták mondani, hogy „Túl szép a menyasszony!”? A magyar szólásokat és közmondásokat ismertető 864 oldalas kötet² szerint a túlzottan kedvezőnek és emiatt megvalósíthatatlannak tűnő dolgokra alkalmazkák³ a kifejezést.

A tizenkét év alatt több ezer (polgári) házasságkötésről és (egyházi) esküvőről készítettem riportfelvételeket, műteremben azonban nem tevékenykedtem ezen a téren. A három év gyakorlati időszak⁴ alatt kötelezően meg kellett ismerkednem a műtermi helyzettel is, hiszen ez a felvételezési mód is elkerülhetetlen része volt a fényképész szakmának. A szombati, külső helyszíni, vagyis riportfényképezés viszont életformámmá vált. Először a XVIII. kerületi Tanács Házasságkötő Termében fényképeztem, majd hosszú időt töltöttem az V., a XIV. és a XIII. kerületben. Minden riportnernek⁵ fix helye volt, csak szabadság vagy betegség miatti helyettesítéskor kellett máshová menni.

Mivel a Fővárosi Fotó tanácsai vállalat volt, az ügyfélszerzők jelenléte az Anyakönyvi Hivatalokban megkérdőjelezhetetlennek számított. A helyzet csak akkor változott meg, amikor 1980 körül – párthatározatra – létrehozták a Família Fővárosi Családi és Társadalmi Ünnepeket Rendező Intézetet. Az ország vezetői kitalálták, hogy az évezredes hagyományokon alapuló egyházi esküvők szertartásait ellenpontosítani kell a szocialista kor házasságkötéseinek igényes és szervezett megrendezési módjával. (Hasonló helyzet alakult ki a keresztelők és névadóünnepek tekintetében). A Família⁶ munkatársai részben átvették a Főfotó ügyfélszerzőinek munkáját, ami nem csekély emberi-munkavállalói feszültséget okozott a műfajban. Mindehhez még hozzáadódott az, hogy minden kerületben tevékenykedtek adót fizető fényképész kisiparosok, akik jogosan hivatkoztak arra, hogy ők dolgozni akarnak. Fővárosi szövetségként még a Budapesti Fény-Szöv is magáénak tudhatta a fotózás lehetőségét néhány kerületi helyszínen.

Ezekben és a Központi Házasságkötő Termekben⁷ és a Templomokban a ráfordítható idő, a felmerülő igények és az alkalmazott felszerelés függvényében a fotós készíthetett beállított felvételeket is. 1969-ben még cseh-szlovák Flexaret, 6x6-os képméretű fényképezőgéppel és keletnémet Elgapress vakuval dolgoztam. Később áttérhettem a nyugatnémet Metz, majd Braun Hobby vakura, a japán Yashica és a nyugatnémet Rolleiflex fényképezőgépre. A tekercsfilm miatt a megrendelés alapegysége a tizenkét felvétel volt. Ha az ügyfél ennél több felvételt fizetett ki, úgy az esemény közben kellett filmet cserélni a fényképezőgépben. Ez a helyzet témától függetlenül érvényesnek számított az egész riportfényképezésben. A tekercsfilmes fekete-fehér felvételezés mellett 1974 körül megjelent a színes negatív használata, majd 1977-től a Minolta SRT 101-es kisfilmes kamera és a Braun vakuból a már automata fényadagoló, 900-as típus. Ma már nehéz elmagyarázni, hogy az örökvakus fényképezésnek több évtizedig a *kulcsszám* használata volt a legfontosabb eleme. Minden vaku fényleadó teljesítménye az alkalmazott film érzékenységgel összefüggésben kiadott egy számot. Például a Braun Hobby F 800-as 18 DIN-es (!) film használata esetén 32-öt. Ez azt jelentette, hogy a téma távolságától függően a fényképezőgép blendéjét (fényrekeszt) folyamatosan állítgatni kellett. A *kulcsszámot* (32) a fényképésznek osztania kellett a téma távolságával (mondjuk 4 méter); az így kapott 8-as szám jelentette a fényképezőgépen beállítandó blendét. Ennek a módszernek a helytelen alkalmazása szinte nagyíthatatlanul rosszul exponált filmkockákat eredményezett.

Műszaki részletek

Az eddig leírtakkal ellentétben a műtermi fényképezésnek nem kellett a megrendelő által megadott helyszínrre menni, hanem az ifjú pár taxizott a műteremhez. Ott a megvilágítás szinte alig változott, sőt olykor az állványra helyezett, rendszerint 6x9 centiméteres, nagy képméretű, állványhoz rögzített, keletnémet gyártmányú, Globica márkájú fényképezőgép elhelyezése is részben azonos maradt. Volt azonban a két különböző típusú felvételezésnek néhány közös pontja, így például a fényképezés lényegi elemét jelentő fényadagolásban. A völegény rendszerint fekete öltönyben, míg a menyasszony fénylően fehér ruhában jelent meg. Az így adódó és a témán jelentkező fény-különbséget kiegyenlíteni, csökkenteni kellett a megvilágítással (továbbá az előhívással és a nagyítással), még véletlenül sem növelni. Ez a helyszíni felvételezésnél okozott inkább nehézséget, mivel a fényképezésnek figyelnie kellett arra, hogy lehetőség szerint minél kevesebbszer álljon a menyasszony irányából a témára. Ha az ellenkező oldalról készített felvételt, a sötét ruha éppen annyira exponálódott túl, mint amennyire kellett. Az arc túlvilágítását pedig nagyításkor után-exponálással kellett korrigálni.

Mindez kisebb gondot jelentett a műtermekben, hiszen ott a lámpák fényének erősségét (távolságát) jóval könnyebb kordában tartani. Az alkalmazott film alap-kontrasztjára és az előhívásra ezekben az esetekben is figyelni kellett. A Főfotónál az esküvői felvételek fekete-fehér filmjeit a Dorottya utca 9-es számú házban működő Laboratórium emeleti részlegén hívták elő. A színes tekercek kidolgozása típustól függően a Szent István körúton és a Tanács körúti Központban, olykor a Dési Huber utcai Laborban történt.

Az előzőekben leírtakat nem tekintem felesleges ismeretetésnek, mert nemrégiben Budapest Főváros Levéltára megvásárolta a Főfotó Riport Részlege negatívanyagának egy részét, így a cég egységeinek működése, feladatköreinek ismertetése fontossá vált.

Sajátos érdekesség, hogy a külföldi helyzet gyökeresen más volt. Míg idehaza a riportképek és műtermi felvételek az esemény tényét dokumentálták és támasztották alá, addig például az Egyesült Államokban a nagyon drága menyasszonyi ruha megjelenési formáját (mintázatát, anyagát, díszítését) kellett egzakt módon visszaadni. Így az ottani fotósok a minél jobb képminőség érdekében olykor riportképeiket is 4x5 inches filmre, a műtermieket viszont kevés kivételtől eltekintve 8x10 inches méretre felvételezték.

Carl Pietzner: *IV. Károly (1887–1922) király és Zita királyné (1892–1989), 1911, eljegyzési fénykép* © A szerző gyűjteményéből

Fanto és Kluge: *Mészáros Jusztina és Gaál Lajos, 1892. június 27. kabinetkép* © A szerző gyűjteményéből

Emberi tényezők, műtermi megvilágítások

Az esküvők számos kelléke az esetek túlnyomó többségében elengedhetetlennek tűnik, így azok ábrázolása a fényképeken kötelezőnek mondható kulturális antropológiai tényező. A már említett Nemzeti Múzeumbeli kiállítás kiemelten fogja kezelni a ruhaviseleteket. Nem kevésbé fontosak a gyűrűk. Az 1950-es években meglehetősen nehéz volt jegygyűrűhöz jutni, mivel az arany ékszerek forgalmazása minimálisra csökkent. Több idős hozzátartozónk mondta el, hogy az Anyakönyvi Hivatalokban kértek igazolást arról, hogy már bejelentkeztek házasságkötésre és az így kapott papírral próbáltak a boltban gyűrűt vásárolni. A bejelentkezés módja is változott. Egy magyar játékfilmben a főszereplők az utcáról besétáltak a Tanácshoz és az ott dolgozó perec-árust kérték meg tanúnak házasságkötésükhöz. Valószínűleg ez a jelenet lebegett a törvényalkotók előtt, amikor az 1970-es évek közepén bevezették, hogy egy hónappal hamarabb kell bejelentkezni. Nem sokkal később ehhez hozzátették: kötelező orvosi tanácsadásra is menniük kell a fiataloknak. A harminc napos várakozásnak érzékelhető eredménye mutatkozott, növekedett ugyanis

az elmaradt házasságkötések száma. A fényképész egész szombaton az Anyakönyvi Hivatalban ült, így az ott törtétekről óhatatlanul értesült.

Furcsa, de a tizenkét éves működésem alatt a feltett kérdésre, hogy akarnak-e a házasulók egymással házasságot kötni, talán ha kétszer hallottam nemet. Hasonló arányú a kevésbé dekoratív menyasszonyok előfordulása is. A jeles eseményre mindenki „összekapja” magát, ruhát kölcsönöz, fodráshoz, kozmetikushoz megy, a hétköznapi önmagát akarja felülmúlni. Így elmondhatom, hogy minden menyasszony szép; ennek ellenkezőjéről nem tudok beszámolni.

A műtermi beállítások értelemszerűen kevésbé esetlegesek, mint a riportképek, így azok között nagyobb számban találunk közmegegyezésen alapuló, egyértelműsítő helyzeteket. Ilyennek mondhatóak az eljegyzésre (kézfogóra) utaló kéztartások is. A két személy közötti magasságkülönbség – a fejek távolságában – közeli beállításnál előnytelenül jelentkezik és annak kiegyenlítése műteremben könnyebb, mint külső helyszínen. Ott óhatatlanul jelen vannak a vendégek is, akik olykor humoros beszélőségekkel kommentálják a látottakat.

A képekről

Bár a cikk nagy része a tapasztalataim miatt a riportfényképezésről szól, az illusztrációkat kivétel nélkül a gyűjteményem fotótörténeti érdekességű, könnyen reprodukálható darabjaiból⁸ válogattam.

Ezek közül kiemelkedik az az „enyveshátra” (eleve már felragasztásra gyártott másolópapírra) készített eljegyzési kép, amelyet 1911. június 13-án felvételezett Carl Pietzner (1853–1927) bécsi fényképész. Valószínűsíthető, hogy a fotózásra nem Pietzner Mariahilfer Strasse 3. szám alatti műtermében került sor, hanem a mester ment el az ifjú párhoz, mivel a képen IV. Károly (1887–1922) király és Zita királyné (1892–1989) látható. A jó minőségben megőrzött képet feleségem gimnáziumi osztálytársnőjétől kaptuk. Az illető még az 1970-es évek elején örökölt egy kőszegi házat. Az elhunyt idős rokon hölgy egyszer úgy mutatta meg a képet ismerősünknek, hogy azt mondta: a menyasszony a rokona. Ezt az állítást ismerősünk olyannyira elfogadta, hogy 1989-ben Zita temetésére elutazott Bécsbe és oda még az akkor 10 éves leányunkat is magával vitte.

Időben korábbi a Kecskeméten és Vácott is műtermet fenntartó Fanto és Kluge cég kabinetképe. Mészáros Jusztina menyasszony fehér ruhája az albumin másolaton a készítés (1892. június 27.) óta némiképp kifakult. Gaál Lajos vőlegény fekete öltönye még éppen elfogadható sötétbarnás tónusú, így ezzel próbálom a korábban említett megvilágítási-másolási helyzetet illusztrálni. Fanto Lipót és Kluge N. váci működéséről én írtam⁹ először, korábban ők csak gyöngyösi és kecskeméti fotósoknak számítottak.

Eller Mór Budapesten és Vácott¹⁰ tartott fenn műtermet. A bemutatott kabinetkép mindkét szereplője sötét ruhában áll a fényképezőgép előtt, a vőlegény viszont feltűnően fogja a menyasszonya gyűrűs jobb kezét, ami egyértelműen utal a fényképezés kiváltó okára.

Fanto és Kluge stúdió verzőja, 1892
© A szerző gyűjteményéből

Eller Mór: *Jegyespár*, kabinetkép
© A szerző gyűjteményéből

Pár, mindkettőn Vörös Kereszt kitüntetéssel, 1914 után
© A szerző gyűjteményéből

Virágh műterem: Egyenruhás pár esküvői képe, 1950
© A szerző gyűjteményéből

Első világháborús beállítás az egymás mellett ülő egyenruhás férfi és sötétruhás nő kettőse. A levelezőlap méretű másolaton a hölgy egyértelműen a férfi felé dől ültében. (Talán készült egy közelebbi beállítás is, ahol fontosabb szerepet játszott a fejtávolság.) Mindkettőn kitüntetés viselnek ruhájukon, a hölgy az Osztrák Vöröskereszt Díszjelményét, melynek felirata: „*Patriae ac Humaniti*” (a hazáért és az emberiségért). A férfi egyenruháján szintén a Díszjelményt látjuk, de a tiszti keresztet, a hadi díszítmennyel. Ezt a kitüntetés-típust Ferenc József alapította 1914. augusztus 17-én, a fénykép tehát ez után a dátum után készült. Feltűnő még az is, hogy mindkét szereplő

mutatja a jeggyűrűs bal kezét. Ez az egyértelmű gesztus a sötét ruha és világos kéz miatt a hölgnél feltűnőbb. Zavarba ejtő a magas menyasszonyt és a nála jelentősebb alacsonyabb vőlegényt ábrázoló, az 1930-as évek elején készült levelezőlap méretű nagyítás. A képhez tartozik egy másik, négy családtagot ábrázoló, néhány évvel későbbi fotó, ahol a hölgy már – hozzátartozói körében – átlagosabb megjelenésűnek látszik. Ezt a két képet Szerencsés Jánostól (1950–2009) kaptam, akit a női nem rajongójaként¹¹ ismertem meg. Ő hosszú ideig gyűjtötte a régi fényképeket és ezt a műtermi felvételt kapitális példánynak tartotta.

A Kraus Studioban, New Yorkban készített kabinetkép érdekessége, hogy a férfi egy díszes fotelban ül, míg szíve hölgye mellette áll. Bár mindketten sötét ruhát vettek fel, összetartozásukat hangsúlyozandó a jobb kezüket jelentősen egymás mellé helyezték. A platinamásolat kifejezetten dekoratívan hozza ki a nő fekete blúzának csillogását. A felvétel az 1920-as évek végén készülhetett. A magyar gyakorlatban ekkoriban már anyagihiány miatt platina másolatok alig fordultak elő. A hátoldal angol nyelvű felirata egyértelműen jelzi: „Magyar fényképész!”. Érdekesség, hogy a nyomás Bécsben készült a nálunk is jól ismert Bernhard Wachtl cégnél. A mester működését Fejős Zoltán ismertette¹² könyvében, de ezt a képet és annak verzó-ábráját nem publikálta. Adatai szerint Krausz Zoltán (1864–1963) 1900-ban vándorolt ki az Egyesült Államokba. Egyenruhás párt mutat a Virágh műteremben¹³ készült kettősportré. A Forte jelzéses, előrenyomott levelezőlap vonalazású fotópapíron lévő nagyítás hátoldalára tollal azt írták: „Esküvőnk alkalmából szeretettel édesapukánknak Józsiától és Piroskától. Pestszenterzsébet, 1950. augusztus 26.” A kép szinte minden eleme tartalmaz valamilyen átgondolandó érdekességet. A fotóműtárgyat nekem eladó kereskedő állítása szerint ilyen egyenruhát és sapkajelvényt a börtönőrök hordtak. Úgy látom: nem azonos a rendfokozat a két személynél. (Vajon melyik szereplő a magasabb rangú?) Az mindenesetre történelmi tény, hogy a Budapesti Országos Büntetőintézet Kozma utca 13-ban lévő telephelyén éppen 1950-ben zajlott egy nagy átszervezés. Ugyanebben az évben csatoltak Budapesthez néhány peremkerületet, amelyek megnevezéséből kihagyták a „szent” előtagot: Erzsébet, Lőrinc, Imre, Mihály. A cégjelzés és a hátoldali felirat arra utal, hogy ennek gyakorlati alkalmazása nem történt meg azonnal. Valószínűsíthető az is, hogy az egyenruhás ifjú pár inkább a házasságkötés szertartásában részesült, mint az esküvőiben. A finom különbség azonban elsikkadt a személyes hangú szöveges ajánlásban.

Kraus Portrait Studio: *Házaspár, platinamásolat*, 1920-as évek © A szerző gyűjteményéből

Kraus Portrait Studio verzója, 61 Avenue A, New York © A szerző gyűjteményéből

A jelen

Hosszabb elemzés nélkül is egyértelmű, hogy az esküvői fényképezésre is jelentős hatást gyakorolt a „harmadik ipari forradalom”. Az elektronikus fényképezés és mozgókép-készítés elterjedése azt eredményezte, hogy a manapság már kevésbé igényelt állókép helyett a fotósok inkább videó-felvételekben örökítik meg az esküvőket. A cikk témájához tágabb értelemben hozzá tartozik, hogy a sorok írója és felesége, állandó segítőtársa, Szuchy Ibolya közgazdász idén ünneplik 50. házassági évfordulójukat.

¹ 1969. augusztus 5. és 1982. február 28. között voltam a Dorottya utcai Riport részleg munkatársa.

² O. NAGY Gábor: *Magyar szőlások és közmondások*, Gondolat, Budapest, 1966.

³ O. NAGY Gábor, *I. m.*, 652-es számmal jelzett szócikk, 475.

⁴ Nem voltam tanuló, így szakmai gyakorlat alapján tettem le a fényképész szakvizsgát 1972-ben.

⁵ A változó létszám mellett a Riport részlegben átlagosan húsz-huszonkét fő dolgozott.

⁶ Az Intézet a VI. kerületi Majakovszkij utca (ma Király utca) 50-ben működött, az egykori Gólya Áruház mellett. Az 1983-as Budapesti Közületi Telefonkönyv 191. oldalán öt fővonalas telefonszám található, a felsorolás szerint az Intézetben még Módszertani-művészeti csoport is működött.

⁷ Ezek közül az első a Nagykörúton nyílt 1953-ban. A második, a Ságvári téren évtizeddel később, míg a harmadik, fent a Várban további egy évtized múlva. (Mára mindhárom megszűnt.)

⁸ Bár a cikk témájához igazodó dagerrotípiák nemzetközi ritkaságnak számítanak, nehéz reprodukálhatóságuk miatt bemutatásuktól eltekintettem. (Ismeretes, hogy attól függően, hogy a képen fehér vagy fekete felület tükröződik, mutat a kép negatívot vagy pozitívot.) Egy idevágó példát mutat be HORVÁTH Győző Ferenc: *Fotóműlt*, HOGYF Editio, Budapest, 1999, 319 és 320. ábráin. Horváthék anyagainak egy része Budapest Főváros Levéltárában található.

⁹ FEJÉR Zoltán: *Adalékok Vác Fotótörténetéhez*, Vác, Dunakanyar Fotóklub, 1994, 25.

¹⁰ FEJÉR Zoltán, *I. m.*, 41.

¹¹ 1986-os fotókiállításán, a budapesti Váci utcai Fotóművészeti Galériában kézzelfoghatóan és provokatív módon mutatta ki tiszteletét.

A kiraktaba (!) helyezett egy színes Ciba nagyítást, ami egy hozzá érzelmileg közel álló ruhátlan nőt mutatott egyértelműnek mondható testtartásban.

¹² FEJÉR Zoltán: *Amerikai magyar műtermi fényképészek az 1880-as évektől a második világháborúig*, Budapest, Néprajzi Múzeum, 2020, 47.

¹³ A képpoldalra a műteremnek a II. világháború alatt is alkalmazott emblémáját exponálta rá a fényképész.

¹⁴ A Bezsika-Bezsilla név kétféle írásmódjára a cikk megírásáig nem találtam hiteles magyarázatot. Tekintettel arra, hogy az érintett jogvezgett személy volt, neki nem okozott gondot egy gyors névváltoztatás.

¹⁵ SÁLY Noémi: *Nekem soha nem volt otthonom... Krúdy Gyula budapesti életének színterei*, Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Budapest, 2013.

¹⁶ A budapesti cég hosszú időn át működött és a nyomdász szakmában jól ismertnek számított.

¹⁷ Az alkalmazott megoldású kisnyomtatvány-típusból alig maradt fenn példány. Még a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum sem őriz ilyenből több példányt.

¹⁸ A *Gabelfühstück*, villásreggeli tipikus Monarchiás fogalom, éppúgy, mint a *Stammgast*, törzsvendég.

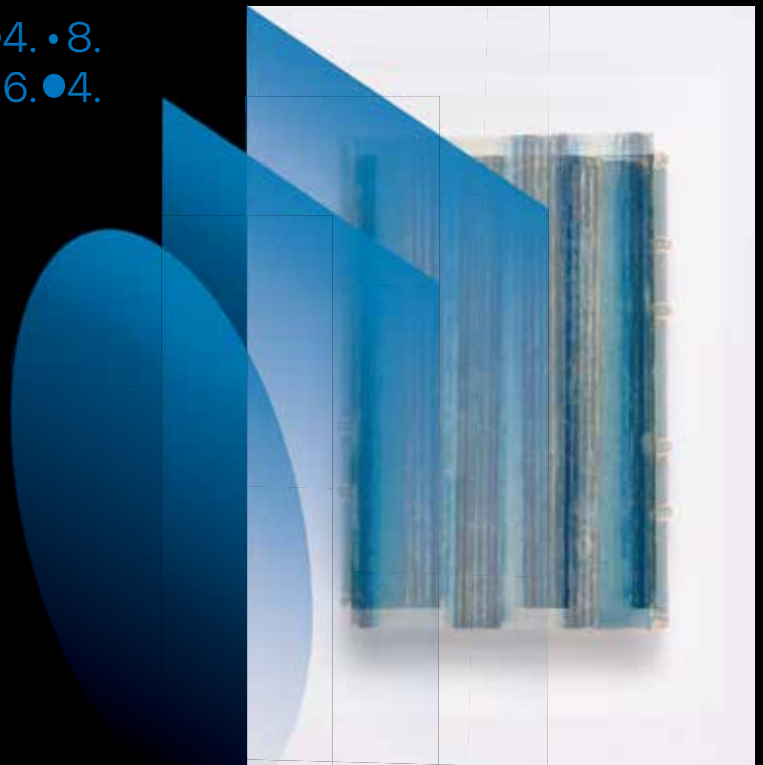
¹⁹ Egyik gyermekük, Bezsilla Erzsébet révén unokájuk Pomogáts Béla (1934–) Széchenyi-díjas irodalomtörténész.

Pho•t•
Lab

2•23•04•08.
– 06•04.

REGŐS BENEDEK REPRODUCTIO

KURÁTOR · CURATOR: KOPIN KATALIN

© REGŐS Benedek: Fázisok (részlet) · Phases (detail), 2018-2021

#PHOTOLAB #REPRODUCTIO #REGOSBENEDEK
#MUZEUMICENTRUM #SZENTENDRE

2000 Szentendre, Hunyadi utca 1.
+36 20 779 6657 · info@muzeumicentrum.hu
www.muzeumicentrum.hu
f /ferenczymuzeumicentrum · @muzeumicentrum

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

VAJDA
MÚZEUM

Nemzeti
Kulturális
Alap

METTŐL	MEDDIG	INTÉZMÉNY	KIÁLLÍTÁS CÍME
2023. április 3.	2023. április 20.	MissionArt Galéria	Fotóművek II.
2023. március 21.	2023. április 21.	Karinthy Szalon	Mészárszéki Anzix
2023. április 3.	2023. április 23.	K6 Galéria	Fresh Meat
2023. április 7.	2023. április 23.	1052 Budapest, Városháza tér	Budapest Arcai
2023. április 3.	2023. április 23.	PUCCS Contemporary Art	GEBHARDT György, a géplakatos fotográfus
2023. április 5.	2023. április 25.	Vizivárosi Galéria	Vad vad-világ
2023. április 6.	2023. április 26.	RANDOM Galéria	PETŐFI 200
2023. április 4.	2023. április 28.	ISBN könyv+galéria	Sky Replacement Tool
2023. április 5.	2023. április 28.	Magyar Műhely Galéria	Üvegen keresztül
2023. április 19.	2023. április 29.	Foton Galéria	Spatial Resolution
2023. április 19.	2023. április 29.	VILTIN Galéria	Struktúrák kertje
2023. április 11.	2023. május 2.	Csányi5	Saját föld
2023. április 4.	2023. május 4.	Artphoto Galéria	Yamuna Pushta
2023. április 19.	2023. május 4.	K11 LABOR	Terepmunka a Laboratóriumban
2023. április 18.	2023. május 5.	Három Hét Galéria	Megtörhetetlenek
2023. április 13.	2023. május 5.	Online Art Galéria	Találkozások
2023. április 14.	2023. május 6.	Magdolna Udvar Művészeti Galéria és Helytörténeti Gyűjtemény	COLLAB
2023. április 13.	2023. május 7.	FUGA Budapesti Építészeti Központ	Budapest 150 – Egy város arcai
2023. április 20.	2023. május 12.	B32 Trezor Galéria	Majd lesz másik
2023. április 6.	2023. május 12.	INDA Galéria	Önkeretezés
2023. április 14.	2023. május 12.	KÉK - Kortárs Építészeti Központ	Mardel / Martell : Magyar örökség Portugáliában
2023. április 20.	2023. május 12.	Magyar Építőművészek Szövetsége	Emberek, akiket ismerünk
2023. április 21.	2023. május 12.	Nyolcésfél	Menekülés a valóság elől
2023. április 12.	2023. május 12.	Szlovák Intézet Budapest	Minden nap egy nap
2023. április 14.	2023. május 13.	Q contemporary	Bevezetés a kriptozoológiába
2023. március 9.	2023. május 13.	Várfok Galéria	Hosszú úton. Szék 1967-2022
2023. április 13.	2023. május 14.	Kiscelli Múzeum	„Itt van a város, vagyunk lakói...” Budapest 150
2023. április 19.	2023. május 14.	K.A.S. Galéria	Kereső jelenlét
2023. április 25.	2023. május 14.	Massolit Books & Café	Göteborg 4/400
2023. április 20.	2023. május 18.	Olasz Kultúrintézet	Epifanie/03
2023. április 19.	2023. május 20.	TOBE Gallery	Tizenkét Gesztus
2023. április 27.	2023. május 22.	Újbuda Galéria	Cirkusz a függöny mögött
2023. április 28.	2023. május 23.	RANDOM Galéria	ENTER
2023. május 02.	2023. május 23.	Vizivárosi Galéria	Tapasztalás a világról
2023. április 12.	2023. május 27	Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ	41. Magyar Sajtófotó Kiállítás
2023. május 4.	2023. május 28.	FUGA Budapesti Építészeti Központ	Felkelés miatt szabadság
2023. április 1.	2023. május 29.	Műcsarnok	Jan SAUDEK provokatív világa
2023. május 11.	2023.június 1.	KUBIK coworking	Őseim mítoszai. Deborah DOERING művei BÖHM József gyűjteményéből
2023. május 3.	2023. június 2.	The Space Contemporary Art Gallery and Management	Szemüvegeket felvenni
2023. május 11.	2023. június 6.	K11 LABOR	Biophilia
2023. május 9.	2023. június 8.	Artphoto Galéria	Budapest A – ZS. (Budapesti AblakZsiráf)
2023. május 5.	2023. június 8.	MyMuseum Gallery	Úton
2023. május 12.	2023. június 14.	Horizont Galéria	JET LAG
2023. május 5.	2023. június 16.	acb Attachment	UJJ Zsuzsi egyéni kiállítása
2023. április 3.	2023. június 30.	Koreai Kulturális Központ	K-SESSION
2023. április 27.	2023. június 30.	Cervantes Intézet	AZ IBÉRIAI SZENT KRISZTUS
2023. május 3.	2023. július 30.	Osztórák Kulturális Fórum	Propeller III.
2023. április 3.	2024. április 5.	HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum	Katonazenészek – zenész katonák. A magyar katonazene fényképes története 1868-tól napjainkig

METTŐL	MEDDIG	VÁROS	INTÉZMÉNY	KIÁLLÍTÁS CÍME
2023. március 9.	2023. április 23.	Berlin	KVOST	PERSONAL. Young Hungarian Photography
	2023. április 23.	Bécs	Albertina Modern	Pictorialism. Art Photography around 1900
2023. április 5.	2023. május 4.	Pécs	Vasarely Múzeum	Photo Op art
2023. március 22.	2023. május 14.	Budapest	Mai Manó Ház	Ergy Landau, Budapest – Párizs, 1896 – 1967
2023. március 24.	2023. május 20	Kecskemét	Magyar Fotográfiai Múzeum	A rejtőzködő neoavantgárd
2023. február 1.	2023. május 21.	Parizs	MEP	Zanele Muholi
2023. április 25.	2023. május 26.	Bécs	Fotogalerie Wien	DIGITAL II – SENSORS
2023. március 24.	2023. május 28.	Párizs	La Fab. – Galerie du Jour – agnès b	Les Années Américaines 1966-1985
2023. március 9.	2023. május 29.	Bécs	Kunsthau Wien	Mining Photography
2023. június 1.	2023. június 30.	Bécs		PHOTO WIEN festival
2023. június 23.	2023. október 1.	Bécs	Albertina Modern	Valie Export
2023. március 3.	2023. december 3.	Berlin	Deutschen Technikmuseum	Signs of Change

KIÁLLÍTÓK

SCHILD Tamás
DOBOS Flóra, FODOR Csilla, FÜGEDI Zsófia, LEGÁT Franciska, Alan IEONG, SCHÓR Ádám, SZÖVÉRFI Adrienn
BIHARI Ágnes, DÉRI Miklós, GULYÁS Miklós, SZOMBAT Éva és URBÁN Ádám
GEBHARDT György
BALÁZS Zsolt, BONCSÉR Orsolya, DIÓSI Máté, FÖLDES Bori, KOLOZSI Bea, KOMÁR Szabrina, MÉSZÁROS László, MUCSY Szilvia, SOMOGYVÁRI Kata, SZAMI Art, TELKES Tímea, URBÁN Ádám, VARGA Balázs, VINCZE-BÁBA Gabriella, PATAKI VUKOV Ágnes
BERECZKI Nóra, BOROS Károlyné, DIÓSI Máté, DOROGI Enikő, KAJDOCSI Szabolcs, LEBREUILLY-DOBOS Rhea, MÉCSES Éva Hilda, MÓKUS Anita, PETRI Csenge, SZILI Ferenc, SZITA László, dr TÓTA Krisztián
BOGNÁR Benedek, LUKÁCS Máté, NYÍRI Julianna
Cedric Af GEIJERSSTAM
KISS Richárd
GÁSPÁR György, Katja PÁL, SEBESTYÉN Sára, SIMON Gellért
KEREKES Emőke
SZILÁGYI Lenke
GRINBERG Daniella
Kostiantyn LIBEROV & Vlada LIBEROVA

BEREGI Edina, CZIMBAL Gyula, DRÉGELY Imre, FARKAS Ildikó, HAID Attila, HERENDI Péter, KALAS Zsuzsa, KANYÓ Ferenc, MAG Krisztina Szilvia, MOLNÁR Zoltán, és a Met társaság tagjai: GÁBOR Enikő, DETVAY Jenő, CZEIZEL Balázs, KECSKES Péter, ZSÉGER Olivia
KRULIK Ábel
VASALI Katalin
NEOGRÁDY-KISS Barabás
Miguel Valle de FIGUEIREDO
Antonio COSSA
DETRE CZIRJÁK Laura, GRINBERG Daniella, Sveta MAXIMOVA, SZEPSI SZÚCS Lilla, SÜLE Tamara Valentina, TÓTH Hunor, VARGA Domonkos
Zuzana PUSTAIOVÁ
K. TAKÁCS Márton - KAZSIMÉR Soma
KORNISS Péter
B.TIER Noémi, BÁN András, BENKŐ Imre, BERECZKI Nóra, BUDAVÁRI Csaba, BUZÁSSY Honóra, CSEKE Tamás, CSORTOS SZABÓ Sándor, DEIM Balázs, DOBOS Flóra, DOROGI Enikő, EGRY Tamás, GÁL Teodóra, GOMBAL Gellért, GREGOROVIC Adam, HARTYÁNYI Norbert, IMRE Ábris, KERÉKES Emőke, KONDRICZ Ákos Levente, KOVÁLCSIK Ágnes, MÁRKUS Barnabás, MÉSZÁROS László, MOLNÁR Zoltán, SEBESTYÉN Sára, SZIGETHY Anna, URBÁN Ádám, VACHTER János, VASALI Katalin, VÖRÖS Nikolett, ZSELINSKY Miroslav

DOROGI Enikő

FABRICIUS Anna
URBÁN Ádám
FEDOR Ilka, GAJDA Barna, HARTYÁNYI Norbert, HORVÁTH Katalin Fanni, ILYÉS Zalán, OLAJOS Ilka, SCHÓR Ádám, VACHTER János
BOHUS Réka, FABRICIUS Anna, KERESZTES Zoltán

Nikol FUSKA
Jan Saudek

MÉHES Lóránt Zuzu
BARABÁSI Dániel, CSIZIK Balázs
TIHANYI Anna
HALÁSZ Dániel, VADÁSZI Zoltán, Isabel VAL
Liz NIELSEN & BIRÓ Dávid

MIN Byunghun, KOO Bohncang, OH Heinkuhn, LEE Sunmin, YOON Jeongmee, BYUN Sooncheol, PARK Hyunggeun, HAN Sungpil, LEE Jeonglok, Area PARK, KIM Seunggu, JUNG Jihyun
Koldo CHAMORRO
Jamileh AZADFALLAH, GAJEWSZKY Anna, GARA Ádám, GÁSPÁR Balázs, GRINBERG Daniella, KISS Richárd, KONDRICZ Ákos Levente, Oskar OTT, Isabella Andrea PACHER, Ophelia Pauline REUTER, Sama SAADATFARD, Ezra SIMEK

KIÁLLÍTÓK

Anna Franciska Legát . Domonkos Varga . Boglárka Éva Zellei

MOME Fotográfia Tanszék
Ergy Landau
Jankovszky György
Zanele Muholi
MARTIN KUSCH, ERNST LIMA, JULIE MONACO, PATRÍCIA J. REIS
Bernard Plossu

Valie Export
Olaf Otto Becker

BUDAPEST FOTÓFESZTIVÁL
A MÉG NYITVATARTÓ, VAGY
A JÖVŐBEN NYÍLÓ KIÁLLÍTÁSOK

Fotókritikai, fotóelméleti és fotótörténeti folyóirat
Alapították 1966-ban, a Magyar Fotóművészek Szövetsége kezdeményezésére,
az 1958-tól kiadott Fényképművészeti Tájékoztató utódként. Megjelenik évente négyszer.

FŐSZERKESZTŐ Surányi Mihály

TISZTELETBELI FŐSZERKESZTŐ Tímár Péter (1990–2016 között)

A SZERKESZTŐSÉG POSTACÍME 1088 Budapest, Szentkirályi utca 32/B.

TELEFON +36-30-593-60-91

E-MAIL info@fotomuveszet.net

KIADÓ Kortárs Művészetért Alapítvány. A kiadásért felel Surányi Mihály.

A folyóiratot a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtára, a Nemzeti Kulturális Alap és az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatja.

ÉVES ELŐFIZETÉSI DÍJ 5200 Ft

EGY SZÁM ÁRA 1300 Ft

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Igazgatóság,

Postacím: 1900 Budapest

Előfizethető és megrendelhető: www.fotomuveszet.net/elofizetes

e-mail-en: hirlapelofizetes@posta.hu, vagy szerkesztoseg@fotomuveszet.net címen.

A Magyar Posta webshopjában, a következő linken:

<https://eshop.posta.hu/storefront/hirlapok/m-veszet-es-kultura/fotom-veszet/prodB041021.html>,

valamint telefonon a 06-1/767-8262 számon.

KIEMELT ÉRTÉKESÍTÉSI PONTOK

- LAPKER.Zrt hálózata
- Írók Boltja
- Mai Manó Ház könyvesbolt
- Múcsarnok
- Magyar Nemzeti Múzeum
- Ludwig Múzeum

OLVASÓSZERKESZTŐ Ádám Anikó

SZAKMAI TANÁCSADÓ Csizék Gabriella

GRAFIKAI TERVEZÉS Halász Gabi

NYOMÁS Prospektus Nyomda, Veszprém. Felelős vezető: Szentendrei Zoltán

HU ISSN 0532-30-10

A művészi fényképeket a fotográfusok/jogtulajdonosok szíves hozzájárulásával közöljük.

A képaláírásokat illetően a szerzők, illetve jogtulajdonosok elvárásait követjük. Eszerint közlünk, illetve nem közlünk technikát, méretet, keletkezési dátumot és egyéb adatokat.

Ha képeket idegen nyelvű képcímmel-képaláírással kapunk, azt általában nem magyarítjuk, hogy ezzel ne nehezítsük a közölt képnek az eredetijével való későbbi azonosíthatóságát.

Nemzeti
Kulturális
Alap

Tamás Bíró-Balogh: Aladár Székely's Kosztolányi portraits

Aladár Székely was famous for his portraits in the first two decades of the 20th century. His well-known book, with photographs of contemporary artists, was published in 1915. Although even Kosztolányi was among the most celebrated poets, we didn't know of any Kosztolányi portrait which was attributed to Aladár Székely until now. In his current article, Tamás Bíró-Balogh managed to prove the authorship of two Kosztolányi portraits by Aladár Székely.

Gábor Ébli: Searching presence – photo-based art in the K.A.S. collection

Opened in 1991 and acting as a gatekeeper to the art world ever since K.A.S. Gallery has been promoting up-and-coming artists engaged in diverse contemporary media. Since her first purchase of a work of art in 1986, the gallery's owner, Ilona Nyakas – originally a textile restorer and visual educator by training – has accumulated a remarkable collection, including various photo-based works, to be exhibited as part of the Budapest Photo Festival in April 2023.

Lili Boros: Easy Urban Life – From the photographs of Cedric af Geijersstam

Cedric af Geijersstam is walking on the streets of Budapest, and he is watching. What he sees, how we use the city and its spaces, and what type of links can be explored between the people and the areas. He notices its inhabitants' preferences and composes his remarks into pictures. Lili Boros' writing brings the reader closer to the characteristics of his thinking.

Zsuzsa Farkas: From the beginning to the end, on the depictions of 19th-century photographic backdrops

The web page fenyiratok.hu became a vital source for photo historians in Hungary. Márton Borda has undertaken nothing less than to collect and publish the variations of the versos of the photographers who once worked in Hungary. The importance of the database is unquestionable. In our current article, Zsuzsa Farkas and Márton Borda discuss some exceptional pieces from the collection.

Balázs Gáspár: Graffiti

The book by Lugo Lugosi László, about the world of graffiti on Budapest walls, has already been published as a posthumous book. He was obsessed with recording and documenting the changes and the city's different faces. And what can be more temporary than graffiti? He knew that everything that was painted on the walls in the town would be characteristic of the city and its inhabitants. Balázs Gáspár wrote a review of the book.

Zoltán Fejér: The bride is (too?) beautiful...

Zoltán Fejér introduces the reader to some of the historical and technical details of wedding photography in his article. His overview is not only historical but he can also combine his personal experiences.

Cveta Szterjopulu: Sender: Szilvia Mucsy, the recipient: the world

The Capa Center organised an exhibition from Szilvia Mucsy's "Best regards" series. The series echoed the world of postcards. Cveta Szterjopulu's writing is an excellent way to get to know the pictures, the feeling of life they represent and the thoughts they evoke.

Zsuzsa Farkas: Margit Tóth in a collector's eye

Zsuzsa Farkas's writing introduces the reader to the life of a little-known photographer. She describes the social background of Margit Tóth, her studies, and her photographic activities based on the scanty data available. It reveals her intensive contact with the contemporary press, especially its social and theatrical columns, and the world of actors. The paper also deals with the exhibitions where Margit Tóth's pictures were shown. Finally, it outlines the history of the workshop after nationalisation.

Katalin Kopin: From the brooklet to the Ocean

There is no more fundamental need than water. Yet, looking only at human development, we can see how complex our relationship with water is. The type of this relationship may vary from place to place and age to age, but it is always present. So how do rivers appear in contemporary photography? What do contemporary artists record concerning it? In general, which segments of contemporary photography are concerned with the relationship to waterways? These questions are the focus of Katalin Kopin's article, presenting several contemporary approaches.

Anne Kotzan: "The Perfect Eye" – Werner Mantz retrospective

Werner Mantz was not a theoretician of photography. He did not start movements. Nevertheless, he was an exceptionally clear-sighted professional photographer who consistently translated the New Objectivity principles into his everyday practice, first in Germany and then in his adopted country, the Netherlands. More than 300 of his images were exhibited by the SK-Stiftung in Cologne, based on which Anne Kotzan wrote an insightful and passionate analysis.

Anna Kovács: "Why not, by the way?" – Interview with Andrea Szabó

Through the interview of Anna Kovács, the reader can gain insight into the works, working method and approach of a young photographer. Andrea Szabó is one of the newest generations. The rediscovery of the archaic techniques could be characteristic of her generation. However, she steps forward, and in her last works, she combines AI-generated images with archaic development methods. The discussion presents an engaged, passionate and, above-all free-minded artist.

Zsófia Somogyi: Where do we come from? Who are we?**Where are we going? – Tamás Dezső: Hypothesis: Everything is a leaf**

The first organisms capable of photosynthesis appeared 2.5 billion years ago. The first terrestrial plants began multiplying near water about 475 million years ago. Tamás Dezső's series tries to present the forms and richness of the adaptation strategies, which developed and crystallised through these millions of years. This slow development and apparent timelessness could be significant for us. Readers can get an insight into the exhibition at the Capa Centre through Zsófia Somogyi's writing.

Mihály Surányi: Vacuum in Heves country

"Our prices are in Hungarian forint". Zsófi Sivák made this series in 2019-2020 in Heves county. What did these works mean to us yesterday? Mihály Surányi shares his thoughts about Zsófi Sivák's series.

Jan SAUDEK's

provokatív világa

Provocative World

2023 04 01 – 05 28

MŰCSARNOK | KUNSTHALLE BUDAPEST

